

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 3

Засновано у 2015 році

Рівне – 2016

УДК 37 : 005.591.6

I - 66

ББК 74.200

Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 3 / упоряд. О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова, Т. С. Ціпан та ін. – Рівне : РДГУ, 2016. – 327 с.

До збірника увійшли наукові праці, здійснені у галузі теорії і методики виховання. Статті спрямовані на багатоаспектне висвітлення основних напрямів, сучасних підходів до змісту, форм і технологій виховного процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступники головного редактора: **Гринькова Надія Михайлівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, Академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Бех І. Д., доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України;

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, Учений секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Коберник О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Лобода С. М., доктор педагогічних наук, професор, доктор габілітований, професор звичайний Вищої школи інформатики і прикладних наук (м. Лодзь, Республіка Польща).

Члени редколегії:

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Вербець В. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної, навчально-методичної роботи та гуманітарної політики Рівненського державного гуманітарного університету;

Войтович І. С., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Лісова С. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Литвиненко С. А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Карпенчук С. Г., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Поніманська Т. І., кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної і корекційної), проректор з наукової роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Херсонського державного університету;

Шугасва Л.М., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Яшук І. П., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Бісовецька Л. А. кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкового навчання РДГУ;

Дупак Н. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання РДГУ.

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Упорядники: проф. **Петренко О.Б.**, доц. **Ціпан Т.С.**

Науково-бібліографічне редагування: **наукова бібліотека РДГУ**

Рецензент: **Федяєва В. Л.** - доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Херсонського державного університету

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол №5 від 26 травня 2016 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

ЗМІСТ

Сухомлинська О. В. В. О. Сухомлинський про життєві (вітальні) потреби дітей: піклування і захист.....	6
Пузовіт Г. П. Педагогіна складова дозвілlesої діяльності дитини у позашкільних навчальних закладах: соціокультурні виклики.....	15
Павелків Р. В. Роль навчання і виховання у формуванні моральної свідомості особистості молодшого школяра.....	27
Петренко О. Б. Постнекласична парадигма освіти й виховання: теоретичний аналіз.....	40
Потапчук Т. В. Педагогічні умови формування у студентів позитивного ставлення до навчання на заняттях із хорового класу.....	49
Budz I. F. Prospects in gifted education development: worldwide tendencies.....	56
Антонець Н. Б. Мікроісторія освіти: Ровенська школа-інтернат № 1 у долі її вихованців (початок 1960-х рр.).....	64
Бісовецька Л. А. Роль періодичної преси у формуванні особистості школяра.....	74
Бричок С. Б. Психолого-педагогічна діагностика у роботі куратора студентської групи.....	82
Ганжа М. В. Вплив мистецтва дизайну на виховання патріотичних почуттів молодших школярів.....	90
Гринькова Н. М. До проблеми формування педагогічної компетентності батьків з питань морального виховання молодших школярів в умовах позашкільного навчального закладу.....	98
Гудовсек О. А. Інноваційна технологія диференційованого навчання Світлани Логачевської.....	108
Жданович Ю. М. Теоретичні засади організації змістовного дозвілля для дітей переселенців.....	114
Петренко С. В. Мультимедійні презентації як інноватика у виховній діяльності.....	122
Семенов О. С. Психолого-педагогічні чинники та закономірності формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника у позашкільному навчальному закладі.....	129
Сергеєва Н. В. Психолого-педагогічні методи дослідження ціннісно-орієнтованої активності підлітків.....	139
Сойчук Р. Л. Особливості організації проектної діяльності у процесі виховання національного самоствердження учнівської молоді.....	146
Стельмашук Ж. Г. Педагогічні умови ефективної взаємодії сім'ї і школи у вихованні дисциплінованості учнів.....	155
Трохимчук І. М. Дослідницька діяльність як засіб формування екологічної вихованості учнів.....	165
Ціпан Т. С. Професійна компетентність сучасного вчителя.....	174

Ярмошук О. О., Василюк В. М. Використання мнемотехніки як активного методу навчання на заняттях зі студентами спеціальності «Фізичне виховання»	182
Добрики молодих науковців	
Баліка Л. М. Бібліопедагогіка як наука про вивчення читацьких інтересів.....	190
Бірюк Д. О. Інноваційні підходи як стратегія й педагогічна умова реалізації менеджменту у вітчизняних вищих педагогічних освітніх закладах початку ХХІ століття	195
Брончук О. Л. Роль поетичного слова як засобу стимулювання творчої активності молодших школярів	208
Булавіна Ю. В. Організація правового виховання учнівської молоді у загальноосвітніх навчальних закладах як педагогічна проблема	212
Гаврилюк О. С. Морально-естетичне виховання молодших школярів засобами мистецтва	220
Давидюк І. В. Основні інноваційні напрями підготовки майбутніх вчителів початкових класів до оздоровчо-спортивної роботи.....	226
Долженко С. Г. Попередження неуспішності молодших школярів як психолого-педагогічна проблема (50-80-ті роки ХХ ст.)	232
Кашуба А. А. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор	245
Котлярчук Г. Й. Формування в учнів основної і старшої школи пізнавального інтересу до природи за допомогою ТРВЗ-технології у процесі вивчення української літератури.....	251
Максимюк Л. П. До питання професійно-педагогічної культури вчителя.....	256
Мар'юсик І. В. Ігрова діяльність як засіб формування еколого-валеологічної культури молодших школярів	263
Михальчук Ю. Б. Естетичне світосприймання як соціально-педагогічна проблема	270
Паврозник В. Ю. Естетичне виховання дітей молодшого шкільного віку засобами мистецтва.....	275
Пироженко П. В. Гуманізація навчального процесу як складова реформи шкільної освіти в КНР	280
Пташук О. А. Естетична культура особистості як мета естетичного виховання: теоретичний аналіз	289
Стрілецька К. А. Казкотерапія як метод формування моральних якостей молодших школярів	295
Федорук О. М. Професійна підготовка документознавця в інформаційному середовищі як об'єкт педагогічного дослідження	303
Шелюк Г. В. Специфіка виховного процесу у початкових школах Св. Синоду (на матеріалах журналу «Церковно-приходская школа»)	308
Шидловський А. І. Змістовно-організаційні особливості технології формування професійної компетентності майбутніх учителів фізико-технологічного профілю.....	318

beginning of the 21st century are lighted in the article. The model of construction the process of forming in future teacher management culture in modern educational institution based on the concepts of surrounding approach is analyzed. The principles of purpose-charging in the process of mastering the management culture by future teacher and the means of introducing the innovational forms of teaching management in Ukrainian pedagogical education as the factors of professional and personal development of the future pedagogue are detailed. The foundations of the main principles of pedagogical education in the context of its content renewal and humanistic orientations of Ukrainian pedagogical field at the modern stage of its development are explained. The necessity of harmonization of the means of development and realizing individual demands of the future pedagogue and the achievements of the level, suitable to the today's social requirements of professional pedagogical education are proved.

Keywords: Ukrainian pedagogical education, innovative approaches, educational environment, pedagogical conditions, educational management, professional training of the pedagogue.

Стаття надійшла до редакції 06.05.2016

О. Л. Брончук

РОЛЬ ПОЕТИЧНОГО СЛОВА ЯК ЗАСОБУ СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Анотація. У статті висвітлено проблему дидактичних засад процесу стимулювання творчої активності молодших школярів; обґрунтовано роль поетичного слова як засобу стимулювання творчої активності молодших школярів; обґрунтовано використання дидактичних особливостей поетичного слова у навчанні і вихованні. Опрацьовано останні джерела з означеної проблеми; охарактеризовано понятійно-термінологічний апарат; виявлено частини проблеми, що недостатньо досліджені; проаналізовано засоби стимулювання навчальної діяльності та систематизовано їх за характером походження та характером спрямування.

Ключові слова: стимулювання, стимул, поезія, поетичне слово.

Постановка проблеми. Квінтесенцією сучасної педагогіки є орієнтація на учня як на суб'єкта навчально-виховного процесу – на його бажання, пізнавальні орієнтири, цінності.

Сучасні наукові джерела пояснюють поняття «стимул» як «кожний фізичний, чи технічний агент, здатний збуджувати» [3, с. 160]; «зовнішня спонукка до дії, причина тих чи інших поведінкових актів; те, що ззовні активізує діяльність, підтримує її на певному рівні» [4, с. 241]. Зазначене дозволяє нам вважати, що стимул є засобом, інструментом процесу стимулювання.

У дидактиці початкової школи термін «стимулювання» є пріоритетним у контексті опису сутності розвивального навчання, організації навчального співробітництва і розглядається як спонування до вільного обміну думками, враженнями (учитель не озброює, не передає, не повчає, а організовує, стимулює, співпрацює з дитиною); опори на тривалу стимуляцію активного пізнання.

Однак у науковій літературі недостатньо висвітлена проблема дидактичних засад процесу стимулювання творчої активності молодших школярів. Ми розглядатимемо стимулювання творчої активності учнів початкових класів у процесі навчання як використання учителем адекватних дидактичних засобів для активізації творчого потенціалу учнів.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Засоби навчання у своїх працях розглядали М. Євтух, В. Галузяк, М. Сметанський, В. Шахов [2] та ін. Нині засоби навчання різноаспектно аналізує І. Орлов [5]. Проте автори не одноставні у визначенні та класифікації запропонованих засобів, що потребує подальшого опрацювання зазначеної проблеми.

Опрацьовані наукові джерела, у яких засоби навчання представлені досить розгалужено, спонукали нас проаналізувати лише засоби стимулювання навчальної діяльності та систематизувати їх за характером походження та характером спрямування:

- мистецького походження;
- діяльнісного спрямування;
- психологічного спрямування;
- природи.

Мета статті – теоретично обґрунтувати роль поетичного слова для стимулювання творчої активності молодших школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поетичне слово здатне бути дидактичним засобом стимулювання творчої активності молодших школярів, оскільки воно забарвлює навчальний процес емоційно, поглиблює естетичні почуття і потреби учнів. Стимул є засобом, інструментом процесу стимулювання, тим позитивним, що дає поштовх до продуктивної діяльності. Засіб навчання – будь-який як зовнішній, так і внутрішній спосіб впливу на учня, який спонукає його до певних дій.

Літературними та дидактичними вимогами до поетичного слова є: чіткість, доступність, почуття міри, ігрові властивості, високий рівень віршування, відповідність сучасності, мелодійність, розрахунок на голосне і колективне читання, оптимізм, швидка зміна подій, легкість звучання, написання з урахуванням психолого-педагогічних аспектів, виховання у дітей почуття гумору, навчання дітей бачити красу.

Ефективність засобів стимулювання творчої активності молодших школярів визначатиметься передумовами створеного для стимулювання середовища, змістом безпосереднього засобу стимулювання, новими, нестандартними формами, методами та прийомами стимулювання.

Останнім часом поезії надають зовсім інший, більш високий ранг: її більше не розуміють виключно як одне з мистецтв серед багатьох інших, а як таку точку зору суб'єктивності, що рівна за рангом і за першоджерелом

мисленню. Передусім це пояснюється тим, що словесні образи найшвидше акумулюють усю інформацію пізнавального простору.

«У кожній дитячій душі живе природна потреба у ритмах, якими сповнений світ, що пливе за вікном так само – у ритмізованій мові. Тому природним є потяг дітей до віршів, до загадок, скоромовок» [1, с. 14]. Через це стрижень дитячої гри (здум, інструктаж) переважно – вірш. Дитячі поети-класики у процесі власної поетичної творчості досліджували інтереси малечі до літератури. Видатний російський дитячий поет К. Чуковський записував висловлювання, окремі слова, словосполучення, «слова-перевертні», сказані дітьми.

Отже, мова йде про таку властивість поетичного слова як легкозапам'ятовуваність, через ритм та риму: поетичні твори здатні «виявляти сильні і раптові впливи», «глибоко вриваються у пам'ять», завдяки поетичному слову пам'ять дитини стає гнучкішою, рухливішою – мозок набуває здатності не тільки зберігати, але й «видавати» – видавати «з розбором», з відчуженням, здавалось би, найнепомітніших відтінків слова» [3, с. 183].

У цілому поетичне слово має різнобічні значення, а все, що має значення для розвитку людини, є стимулом, оскільки стимул, як ми визначили раніше, це засіб активізації діяльності, враховуючи зафіксовані нами факти прямого називання поетичного слова стимулом. Отже, супроводжуючи навчальний процес естетичними переживаннями, викликаними віршами, учителі, забарвлюють його емоційно, поглиблюють естетичні почуття і потреби учнів.

До поетичної групи українського дитячого фольклору відносять: приказки, примовки, загадки, прикмети, каламбури, вітання, побажання, афоризми, прозивалки, дотепи-пастки, кепкування, мирилки, небиліці, нісенітниці, голосилки, колисанки, забавлянки, забавлянки-діалоги, утішки.

Упродовж усієї історії поетичного слова поетів, науковців та педагогів цікавило питання відмінностей вимог до фактичного та образного змісту поетичного слова для дітей від аналогічних вимог до створення поетичного слова для дорослих, тому що якісний рівень дитячої поезії – важливий показник стану дитячої літератури взагалі. Це саме та частина літератури, яка більше за все виховує молодшого читача. Коли вірш для дітей написаний талановито, виразно, влучно, він формулюватиме у них почуття естетичного смаку, мову, поетичну уяву та образність і навпаки – бездарний, поганий вірш їх зіпсує.

Висновки і перспективи подальших розвідок. На основі вище сказаного можна стверджувати, що зміст поетичного слова як безпосереднього засобу стимулювання повинен орієнтуватися на наступні дидактичні вимоги:

- викликати в учнів пізнавальний інтерес;
- містити у змісті гру (творчу, дидактичну, розважальну);
- забезпечувати емоційний виклад навчального матеріалу, створюючи позитивно-експресивне тло уроку;

Як бачимо, такі ж літературні вимоги ставлять власне поети та науковці до створюваних для дітей поезій. Тобто вдалий вірш для дітей уже може бути дидактичним засобом стимулювання їхньої творчої активності. Отож, основними ознаками поетичного слова як засобу стимулювання ми вважаємо: образність (стимул-образ); емоційність (стимул-емоція); літературність (стимул-слово); легкозапам'ятовуваність (стимул-пам'ять).

Список використаних джерел:

1. Бондарчук Л. І. Методику підказує текст: навч. пос. / Л. І. Бондарчук. – Тернопіль : Мальва-ОСО, 2002. – 160 с.
2. Галузяк В. М. Педагогіка: навч. Пос. / В. М. Галузяк, М. І. Сметанський, В. І. Шахов. – 2-е вид. – Вінниця : «Книга-Вега», 2003. – 416 с.
3. Довідник з педагогіки і психології: навч. пос. для викл., аспір. та студ. пед. навч. закл. / О. В. Скрипченко, Т. М. Лисянська, Л. О. Скрипченко. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002. – 216 с.
4. Немов Р. С. Психология: учебник для студ. высших пед. учебн. завед. / Р. С. Немов. – 4-е изд. – М. : Владос, 2003. – 688 с.
5. Орлова І. В. Системний підхід до створення засобів навчання для загальноосвітніх навчальних закладів (на матеріалі дисциплін природничого циклу) : дис. канд. пед. наук : Інститут педагогіки / І. В. Орлова. – К., 2009. – 218 с.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Bondarchuk L.I Metodyku pidkazuie tekst [The methodology is prompted by the text]– [Navchalnyy posibnyk] /. Ternopil : Mava-OSO, 2002. – 160 s. (inUkrainian)
2. Haluzyak V.M. Pedahohika [Pedagogy]: [Navchalnyy posibnyk] / Smetanskyi M.I., Shakhov V.I – Vinnytsia: „Knyha-Veha”, 2003. – 416 s. – (2-e vydannia) (in Ukrainian)
3. Dovidnyk z pedahohiky i psykhohohii (Handbook of Pedagogy and Psychology): [Navchalnyy posibnyk dlia vykladachiv, aspirantiv ta studentiv pedahohichnykh navchalnykh zakladiv] / O.V. Skrypchenko, T.M. Lysianska, L.O. Skrypchenko. – Kyiv: NPU im. M. P. Drahomanova, 2002. – 216 s. (in Ukrainian)
4. Nemov R.S. Psykhohohyya [Psychology]: Uchebnik dlya stud. vysshykh ped. uchebn. zaved – Moskva: Vlados, 2003. – 688 s. (in Russian)
5. Orlova I.V. Systemnyy pidkhid do stvorennia zasobiv navchannia dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv [System approach to creation of educational means for secondary schools (on a material of disciplines of natural cycle) (na materialy dystsyplin pryrodnychoho tsyклу) : dys. kand. ped. nauk : Instytut pedahohiky / . – Kyiv, 2009. – 218 s. (in Ukrainian)

Аннотация. В статье освещена проблема дидактических основ процесса стимулирования творческой активности младших школьников;

обоснована роль поетического слова как средства стимулирования творческой активности младших школьников; обосновано использование дидактических особенностей поетического слова в обучении и воспитании. Изучены последние источники по обозначенной проблеме; охарактеризован понятийно-терминологический аппарат; выявлены части проблемы, которые недостаточно исследованы, проанализированы средства стимулирования учебной деятельности и систематизированы по характеру происхождения и характеру направления.

Ключевые слова: стимулирование, стимул, поэзия, поетическое слово.

Abstract. In the article the problem of the didactic foundation of the process of stimulation of creative activity of younger schoolchildren is highlighted; the role of a poetic word as a mean of stimulating of creative activity of younger schoolchildren is justified; the use of didactic features of poetic word in training and education is presented. It is identified the current sources of the investigated problem; conceptual and terminological apparatus of the investigated problem is characterized; non-investigated parts of the investigated problem are identified; the means of stimulation of learning activity are analyzed and they are systematized according to the character of origin and the character of direction.

The poetic word can be a teaching tool of stimulation of creative activity of younger schoolchildren, because educational process strengthens its emotionally, and deepens the aesthetic sense and needs of schoolchildren. Stimulus is regards as a tool, an instrument of the process of promoting, the positive, and rises the productive activity. External or internal means of education influence at a schoolchild and encourages him to act emotionally. Poetry is a means of artistic, psychological and activity-related nature.

Keywords: stimulation, stimulus, poetry, poetry word.

Стаття надійшла до редакції 18.05.2016

Ю. В. Булавіна

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Анотація. У статті аналізується нормативно-правова база з питань організації правової освіти та виховання у загальноосвітніх навчальних закладах; розглядаються наукові напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених щодо досліджуваної проблеми; надаються результати моніторингового дослідження в загальноосвітніх школах Березнівського району Рівненської області щодо рівня обізнаності із законодавчою базою

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ
Збірник наукових праць

Випуск 3

Упорядники:
проф. **Петренко О.Б.**, доц. **Ціпан Т.С.**

Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ

Підписано до друку 26.05.2016 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 22,7. Замовлення №191/1. Наклад 300

Віддруковано засобами різнографічного друку
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету
33027, Рівне, вул. С.Бандери, 12; тел.: 0-362-26-48-83

I – 66   **Інноватика у вихованні** : зб. наук. пр. Вип. 3 / упоряд.
О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова,
Т. С. Ціпан та ін. – Рівне : РДГУ, 2016. – 327 с.

УДК 37 : 005.591.6
ББК 74.200

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016